

Original Article

Open Access

Comparative study of electronic monitoring model with Islamic sources in Iranian Police (Case study of medical centers)

Nosratullah Shadnough¹, Shahrzad Bagheri^{1*}, Shadi Bagheri², Shafi Bagheri³, Seyed Ali Qureshi⁴

¹ Department of Industrial Management, Faculty of Management, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran.

² Department of Educational Management, Faculty of Management, Islamic Azad University, Research Sciences Branch, Tehran, Iran.

³ Department of Public Administration, Faculty of Management, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Tehran, Iran.

⁴ Department of Educational Planning Management, Payame Noor University, Tehran, Iran.

ABSTRACT

Aims: The present qualitative research was conducted with the aim of comparing the electronic monitoring checklist used in Iranian police medical centers with the relevant items in Islamic sources (hadiths, Quran, and narrations) and the compliance of the present checklist with the mentioned items.

Materials & Methods: In the present qualitative research, first, the electronic monitoring checklist of the police force, which contains 24 items in the field of electronic surveillance (used in medical centers) was examined. Those items that were not found in Islamic sources or were in the opposite, was removed from the checklist. Then, the needs assessment of the remaining items was reviewed by the professors and managers of the police force and the final checklist was prepared. Thirston and Cronbach's alpha in SPSS-18 software was used to analyze the validity and reliability of the checklist.

Findings: Based on interviews with religious experts and the extraction of Islamic principles corresponding to the items, 19 items remained in the checklist and were sent for a survey of NAJA managers and professors. However, no corresponding principles were found for the 5 items that were classified as items that Islam has been silent on and was later added to the final checklist as items that are needed at different times depending on the needs of the organization. All 19 remaining items were accepted from the perspective of police managers and professors, and the grade of each item was calculated depending on the degree of relevance to the corresponding Islamic principle. The calculation of Cronbach's alpha equal to 0.90 also indicated the appropriate reliability of the checklist.

Conclusion: The current findings showed that a large share of the items related to electronic surveillance used in Iranian police medical centers are directly or indirectly rooted in Islamic teachings and a small share of it is commensurate with the needs of the organization at a time when Islam it is silent.

KEYWORD: [Electronic monitoring](#); [Comparative study](#); [Islamic monitoring](#).

How to cite this article

Shadnough N, Bagheri S, Bagheri S, Bagheri S, Qureshi SA. Comparative study of electronic monitoring model with Islamic sources in Iranian Police (Case study of medical centers). J Police Med. 2021;10(1):31-38.

*Correspondence:

Address: Islamic Azad University of Information Technology Management, Tehran, Iran.
Postal Code: -
Phone: -
Tel: -
Fax: -
Mail: sh.bagheri.tech@gmail.com

Article History

Received: 30/11/2020

Accepted: 02/01/2020

ePublished: 04/01/2021

CITATION LINKS

[1] A Preparation for Constructing Technology ... [2] Evaluation and Reform of Administrative Process ... [3] The Study of the Effective Factors in Police Information ... [4] Excerpts from the Information Age ... [5] Comparative study and implementation of electronic ... [6] The Obstacles and Constraints in Implementing Electronic ... [7] Studying the Opportunities and Threats of New Information ... [8] Organizational Control in Islam ...

مطالعه تطبیقی الگوی نظارت الکترونیکی با منابع اسلامی در نیروی انتظامی (مورد مطالعه مراکز درمانی)

نصرت اله شادنوش^۱، شهرزاد باقری^۲، شادی باقری^۳، شفیق باقری^۴، سید علی قریشی^۵

^۱ گروه مدیریت صنعتی دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران
^۲ گروه مدیریت آموزشی دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات، تهران، ایران
^۳ گروه مدیریت دولتی دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران
^۴ گروه مدیریت برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

چکیده

اهداف: پژوهش کیفی حاضر باهدف مقایسه چکلیست نظارت الکترونیکی مورد استفاده در مراکز درمانی نیروی انتظامی با موارد مرتبط در منابع اسلامی (احادیث، قرآن و روایات) و انطباق چکلیست حاضر با موارد مذکور انجام شد.

مواد و روش‌ها: در پژوهش کیفی حاضر ابتدا چکلیست نظارتی نیروی انتظامی که دربردارنده ۲۴ گویه در زمینه نظارت الکترونیکی است (مورد استفاده در مراکز درمانی) مورد بررسی قرار گرفت و مواردی از چکلیست که متناظر با آن در منابع اسلامی یافت نشد و یا مغایر با آن بود، از چکلیست نیروی انتظامی حذف گردید. سپس نیازسنجی گویه‌های باقی‌مانده از نظر اساتید و مدیران وابسته به نیروی انتظامی بررسی و چکلیست نهایی آماده شد. برای تحلیل روایی و پایایی چکلیست از روش ترستون و آلفای کرونباخ در نرم‌افزار SPSS-18 استفاده شد.

یافته‌ها: بر اساس مصاحبه با خبرگان دینی و استخراج اصول اسلامی متناظر با گویه‌ها، ۱۹ گویه در چکلیست باقی ماندند و برای نظرسنجی از مدیران و اساتید ناچا، ارسال شدند. اما برای ۵ گویه مورد متناظری پیدا نشد که به عنوان گویه‌هایی که اسلام در برابر آن‌ها سکوت نموده است، طبقه‌بندی و بعداً در چکلیست نهایی به عنوان مواردی که بسته به نیاز سازمان در برهه‌های زمانی متفاوت مورد نیاز هستند، اضافه شدند. تمامی ۱۹ گویه باقی‌مانده از دیدگاه مدیران و اساتید وابسته به نیروی انتظامی، پذیرفته شده و درجه هر گویه بسته به میزان ارتباط با اصل اسلامی متناظر محاسبه شد. محاسبه آلفای کرونباخ برابر ۰/۹۰ نیز حاکی از پایایی مناسب چکلیست بود.

نتیجه‌گیری: یافته‌های حاضر نشان داد که سهم بالایی از گویه‌های مربوط به نظارت الکترونیکی مورد استفاده در مراکز درمانی نیروی انتظامی، به‌طور مستقیم و یا غیرمستقیم ریشه در آموزه‌های اسلامی داشته و سهم کوچکی از آن متناسب با نیاز سازمان در برهه زمانی حاضر است که اسلام در برابر آن سکوت نموده است.

نحوه استناد به این مقاله

Shadnoush N, Bagheri S, Bagheri S, Bagheri S, Qureshi SA. Comparative study of electronic monitoring model with Islamic sources in Iranian Police (Case study of medical centers). J Police Med. 2021;10(1):31-38.

نویسنده مسئول:

آدرس پستی: دانشگاه آزاد اسلامی مدیریت فناوری اطلاعات، تهران، ایران
 کد پستی: -
 تلفن همراه: -
 تلفن ثابت: -
 فکس: -
 پست الکترونیک: sh.bagheri.tech@gmail.com

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۳۹۹/۰۹/۱۰
 پذیرش: ۱۳۹۹/۱۰/۱۳
 چاپ: ۱۳۹۹/۱۰/۱۵

کلیدواژه‌ها: نظارت الکترونیکی، نظارت اسلامی، مطالعه تطبیقی

لینک‌های استناد

[1] A Preparation for Constructing Technology ... [2] Evaluation and Reform of Administrative Process ... [3] The Study of the Effective Factors in Police Information ... [4] Excerpts from the Information Age ... [5] Comparative study and implementation of electronic ... [6] The Obstacles and Constraints in Implementing Electronic ... [7] Studying the Opportunities and Threats of New Information ... [8] Organizational Control in Islam ...

مقدمه

قرار می‌دهند [۶]. روشن است که نظارت دقیق بر این جریانات اطلاعاتی در این سازمان‌ها می‌تواند، رکنی مهم در حفظ ساختار امنیتی کشور محسوب شود و این سازمان‌ها را با چالش‌های جدی روبه‌رو کند [۷]. چنانچه امروزه سازمان‌ها و مراکز وابسته به نیروی انتظامی درصدد اتخاذ راهبردهایی هستند تا بتوانند به‌طور بهینه از این منابع اطلاعاتی محافظت و جریان تبادل را به‌درستی درون سیستم هدایت کنند. یکی از این راهبردهای اتخاذ شده، استفاده از چک‌لیست‌های نظارتی با تمرکز بر انواع فناوری‌های اطلاعاتی است که در این مراکز توسط کارکنان مورد استفاده قرار می‌گیرد. قابل ذکر است که این چک‌لیست‌ها در مراکز مختلف وابسته به نیروی انتظامی بسته به نوع فعالیت‌ها و ابزارهای اطلاعاتی مورد استفاده، متفاوت هستند.

اگرچه مسئله نظارت الکترونیک در عصر اطلاعات امروز بسیار اهمیت دارد، اما در جوامع اسلامی این نظارت به‌تنهایی و بدون در نظر گرفتن اصول اسلامی کامل نبوده و نیاز به‌نوعی بومی‌سازی و متناسب‌سازی با فرهنگ اسلامی در محیط‌های کاری دارد. اهمیت نظارت از دیدگاه منابع اسلامی به شکل‌های متعددی مطرح و همواره بر اهمیت آن تأکید شده است. برای مثال، در قرآن کریم، آیات زیادی موضوع نظارت را تحت عنوان امر به معروف و نهی از منکر مطرح نموده و آیاتی را در راستای اشاره به آن نازل کرده است [۸]. بنابراین با استناد به منابع اسلامی، می‌توان به‌روشنی دریافت که نظارت در سطوح متعدد باید در سایه این اصول انجام شود تا متناسب با یک جامعه اسلامی باشد.

در همین راستا، مطالعه حاضر سعی دارد تا با تطبیق چک‌لیست نظارت الکترونیکی (که در مراکز درمانی وابسته به نیروی انتظامی مورد استفاده قرار می‌گیرد) با اصول متناظر در منابع اسلامی (شامل قرآن، احادیث و روایات)، چک‌لیست را اصلاح و محوریت آن را بر پایه نظارت الکترونیکی اسلامی قرار دهد.

عصر حاضر، عصر انفجار اطلاعات و ظهور و هجوم گسترده ابزارها و شبکه‌های اطلاع‌رسانی مانند اینترنت به محیط‌های کاری است. در پی این تحولات الکترونیکی، ظرفیت‌های جدیدی در زمینه تبادلات اطلاعات فراهم شده و سازمان‌ها دستخوش تغییرات چشم‌گیری در زمینه دسترسی و مدیریت الکترونیکی اطلاعات شده‌اند [۱]. در همین راستا مفهوم نظارت الکترونیکی مطرح گردیده است که به معنای دسترسی الکترونیکی به اطلاعات و اسناد مورد نظر برای پایش تکالیف، فرآیندها، برنامه‌ها و فعالیت‌های دستگاه اجرایی بر اساس اهداف سالانه، میان‌مدت، بلندمدت و تکالیف ذاتی دستگاه تعریف می‌شود [۲]. اگرچه امروزه نظارت الکترونیک در محیط‌های کاری متعدد حائز اهمیت است، اما در سازمان‌هایی مانند نیروی انتظامی که به‌طور گسترده‌ای از فناوری اطلاعات استفاده می‌کنند و ماهیت اطلاعات در تبادل، از حساسیت‌های بالایی به لحاظ محرمانه بودن برخوردار است، اهمیت دوچندانی پیدا می‌کند [۳، ۴]. بر اساس گزارش‌ها، استفاده از فناوری اطلاعات در سازمان‌های پلیس، در دو دهه گذشته افزایش اجتناب‌ناپذیری داشته است. امروزه تقریباً هر یک از بخش‌های پلیس از نوعی سیستم فناوری اطلاعات استفاده می‌کنند. این گزارش‌ها نشان می‌دهند که ۸۳ درصد از سازمان‌های پلیس برای انجام فعالیت‌های کاری، از رایانه استفاده می‌کنند که البته بسته به بخش کاری، مقاصد و ماهیت کاربردی متفاوت است [۵]. برای مثال بخش جنایی برای بررسی نمونه‌های ژنتیکی و پلیس سایبری برای شناسایی هکرها از این فناوری‌ها استفاده می‌کنند. در این میان مراکز تحقیقاتی و درمانی نیروی انتظامی نیز از جمله بخش‌هایی هستند که اطلاعات پژوهشی و پزشکی که بعضاً جزء اسناد محرمانه محسوب می‌شوند، را در رایانه به‌طور یکپارچه، طبقه‌بندی و ثبت و بایگانی می‌کنند و سپس برای سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های آتی مورد استفاده

جدول (۱) چک‌لیست نظارت الکترونیکی مورد استفاده در مراکز درمانی وابسته به ناجا

گویه	عبارت	گویه	عبارت
۱	شنود مکالمات جلسات که به‌صورت مجازی برگزار می‌شود	۱۳	استفاده از تکنولوژی بیومتری برای احراز هویت در مراکز مرتبط
۲	عدم نمایش تصویر شخصی بر روی حساب‌های کاربری	۱۴	استفاده از شماره‌های امین برای مکالمات محرمانه
۳	استفاده از نام‌های حقیقی در حساب‌های کاربری	۱۵	شنود مکالمات تلفنی در طول ساعات کاری و غیر کاری
۴	نداشتن صفحات حقیقی شخصی در شبکه‌های اجتماعی	۱۶	بازرسی الکترونیک بدنی در حین خروج و ورود به مراکز
۵	عدم استفاده از محتوا و تصاویر مرتبط با سازمان در شبکه‌های مجازی	۱۷	عدم استفاده از رم‌های خارجی (هارد، فلش) در محیط کاری
۶	عدم استفاده از موبایل‌های دوربین‌دار در محیط کار	۱۸	استفاده از اینترنت محیط کار برای مصارف شخصی
۷	عدم استفاده از آدرس الکترونیکی سازمانی برای مکاتبات شخصی و غیر کاری	۱۹	عدم استفاده از خودکار الکترونیک
۸	استفاده از دوربین در اتاق‌های کاری	۲۰	عدم استفاده از ساعت‌های هوشمند در محیط کار
۹	عدم استفاده از مکان‌یاب الکترونیکی در طول ساعات کاری	۲۱	عدم استفاده از تبلت و لپ‌تاپ شخصی در محیط کار
۱۰	بازرسی ظاهری در بدو ورود به سازمان توسط دوربین‌های مدار بسته	۲۲	عدم انتقال لپ‌تاپ اداری به محیطی غیر از محیط کار
۱۱	برگزاری جلسات آموزشی در خصوص رعایت موازین اسلامی	۲۳	عدم مکالمه با موبایل در فضاهای کاری مشترک
۱۲	ارسال پیامک‌های یادآوری کننده مراسم‌های مذهبی	۲۴	پرسیدن سؤال در مورد مذهب شخصی متقاضی جذب

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر، یک مطالعه کیفی است که اطلاعات مورد نیاز با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای، مصاحبه با خبرگان و چک‌لیست نظارت الکترونیکی مورد استفاده در مراکز درمانی وابسته به نیروی انتظامی شهر تهران در سال ۱۳۹۷ جمع‌آوری گردید. بدین ترتیب که در ابتدا، با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای در منابع اسلامی (شامل قرآن، احادیث و روایات)، اصول مرتبط با نظارت استخراج و گردآوری شد (نجفی‌یزدی، ۱۳۷۴؛ نهج‌البلاغه، ۱۳۷۷؛ اصول کافی، ۱۳۸۶؛ شاکر، ۱۳۸۶؛ مکارم شیرازی، ۱۳۸۷).

در مرحله دوم، چک‌لیست نظارت الکترونیک مورد استفاده در مراکز درمانی وابسته به نیروی انتظامی دریافت (جدول ۱) و به گروهی متشکل از ۷ خبره دینی ارسال شد. سپس محقق در طی جلسات متعدد مصاحبه با این افراد، نظرات تخصصی ایشان در خصوص تناظر گویه‌های چک‌لیست و منابع اسلامی، را گردآوری و بررسی نمود. نتیجه این مرحله، نسخه تغییر یافته چک‌لیست با حذف گویه‌هایی بود که مغایر با اصول مطرح شده در منابع اسلامی بودند. در مرحله سوم، چک‌لیست بازبینی شده به گروهی از مدیران و اساتید دانشگاهی (۱۹ نفر) وابسته به مراکز درمانی نیروی انتظامی

از "عدم نمایش تصویر شخصی بر روی حساب‌های کاربری"، "عدم استفاده از مکان‌یاب الکترونیکی در طول ساعات کاری"، "شنود مکالمات تلفنی در طول ساعات کاری و غیر کاری"، "بازرسی الکترونیک بدنی در حین ورود و خروج به مراکز" و "عدم انتقال لپ‌تاپ اداری به محیطی غیر از محیط کار".

ارتباط ۱۹ گویه باقی‌مانده با اصول اسلامی که با استفاده از مقیاس لیکرت و از دیدگاه ۱۹ استاد و مدیر موردبررسی قرار گرفت با ضریب مسیر تحلیل شد که نتایج آن در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲) نتایج ضریب مسیر و ارتباط میان گویه‌ها و اصول اسلامی از دیدگاه مدیران و اساتید (۱۹ نفر)

گویه	ضریب مسیر	t-value	نتایج
۱	۰/۱۷	۲/۴۶۸	پذیرش
۲	۰/۶۷۲	۵/۳۸۸	پذیرش
۳	۰/۶۸۳	۴/۲۲۶	پذیرش
۴	۰/۱۹۵	۱/۶۸۵	رد
۵	۰/۳۳۹	۴/۸۱۸	پذیرش
۶	۰/۷۶۳	۱۹/۴۷۸	پذیرش
۷	۰/۴۴۲	۱/۱۰۳	رد
۸	۰/۶۵۵	۱۵/۰۷۲	رد
۹	۰/۲۴۳	۳/۰۳۹	پذیرش
۱۰	۰/۲۴۰	۳/۲۳۵	پذیرش
۱۱	۰/۲۲۱	۹/۲۹۵	پذیرش
۱۲	۰/۴۴۵	۱۱/۸۹۷	پذیرش
۱۳	۰/۶۵۴	۹/۷۰۸	پذیرش
۱۴	۰/۱۲۳	۵/۷۱۲	پذیرش
۱۵	۰/۳۲۱	۳/۱۱۲	پذیرش
۱۶	۰/۳۸۸	۶/۰۱۶	پذیرش
۱۷	۰/۰۱۳	۰/۳	رد
۱۸	۰/۴۹۳	۶/۱۴۹	پذیرش
۱۹	۰/۳۹۸	۵/۳۶۹	پذیرش

همچنین در ادامه برای بررسی دقیق‌تر اولویت و رتبه‌بندی گویه‌های باقی‌مانده در چک‌لیست، از آزمون فریدمن استفاده شد که نتایج رتبه‌بندی آن‌ها در جدول ۳ آمده است. بر اساس محاسبه ضریب آلفای کرونباخ، پایایی چک‌لیست نیز ۰/۹۰ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی مناسب ابزار است.

جدول ۳) اولویت‌بندی گویه‌های چک‌لیست نظارت الکترونیکی

گویه	عبارت	رتبه میانگین	رتبه	گویه	عبارت	رتبه میانگین	رتبه
۱	استفاده از نام‌های حقیقی در حساب‌های کاربری	۱۴/۱۹	اول	۱۱	بازرسی ظاهری در بدو ورود به سازمان توسط دوربین‌های مداربسته	۹/۴۱	یازدهم
۲	عدم استفاده از محتوا و تصاویر مرتبط با سازمان در شبکه‌های مجازی	۱۲/۴۸	دوم	۱۲	استفاده از دوربین در اتاق‌های کاری	۹/۳۴	دوازدهم
۳	عدم استفاده از ساعت‌های هوشمند در محیط کار	۱۲/۱۳	سوم	۱۳	استفاده از شماره‌های امین برای مکالمات محرمانه	۸/۹۹	سیزدهم
۴	عدم استفاده از رم‌های خارجی (هارد، فلش) در محیط کاری	۱۲/۱۱	چهارم	۱۴	پرسیدن سؤال در مورد مذهب شخصی متقاضی جذب	۸/۹۰	چهاردهم
۵	شوند مکالمات جلسات که به‌صورت مجازی برگزار می‌شود	۱۱/۳۷	پنجم	۱۵	ارسال پیامک‌های یادآوری کننده مراسم‌های مذهبی	۸/۷۷	پانزدهم
۶	نداشتن صفحات حقیقی شخصی در شبکه‌های اجتماعی	۱۱/۲۳	ششم	۱۶	عدم استفاده از تبلت و لپ‌تاپ شخصی در محیط کار	۷/۸۵	شانزدهم
۷	عدم استفاده از موبایل‌های دوربین‌دار در محیط کار	۱۰/۷۵	هفتم	۱۷	استفاده از اینترنت محیط کار برای مصارف شخصی	۷/۷۲	هفدهم
۸	عدم استفاده از آدرس الکترونیکی سازمانی برای مکاتبات شخصی و غیر کاری	۱۰/۴۵	هشتم	۱۸	عدم مکالمه با موبایل در فضاهای کاری مشترک	۷/۶۸	هجدهم
۹	استفاده از تکنولوژی بیومتری برای احراز هویت در مراکز مرتبط	۱۰	نهم	۱۹	عدم استفاده از خودکار الکترونیک	۶/۶۱	نوزدهم
۱۰	برگزاری جلسات آموزشی در خصوص رعایت موازین اسلامی	۹/۹۶	دهم				

ارسال شد تا گویه‌های باقی‌مانده بر اساس نیاز سازمان و ارتباط با اصول اسلامی، موردبررسی قرار گیرد و در نهایت برای باقی‌مانده در چک‌لیست پذیرفته و یا رد شوند. قابل‌ذکر است که این گروه از مدیران و اساتید، به ارتباط هر یک از گویه‌های با اصول اسلامی مشخص شده متناظر، در مقیاس لیکرت نمره‌ای از ۱=کمترین ارتباط تا ۵=بیشترین ارتباط را دادند. به‌طورکلی در جریان این بررسی، گویه‌هایی از چک‌لیست که مغایر با منابع اسلامی بودند، حذف و گویه‌هایی موردقبول منابع اسلامی بودند، باقی ماندند. قابل‌ذکر است که در مورد برخی از گویه‌ها که منابع اسلامی در برابر آن‌ها سکوت کرده است و اشاراتی مطرح ننموده است، نظر مدیران و اساتید وابسته به مراکز درمانی نیروی انتظامی موردبررسی قرار گرفت و پذیرش و یا رد گویه برحسب نیاز سازمان، مشخص شد. در مرحله نهایی، روایی و پایایی چک‌لیست موردنظر به ترتیب با استفاده از روش ترستون و محاسبه آلفای کرونباخ در نرم‌افزار آماري SPSS-18، تعیین شد.

یافته‌ها

از میان ۱۹ نفر از مدیران و اساتید دانشگاهی وابسته به مراکز درمانی نیروی انتظامی که در مطالعه حضور داشتند؛ ۸۴/۲ درصد (۱۶ نفر) از پاسخگویان موردبررسی در گروه نمونه ۲۱ تا ۳۰ سال، ۱۰/۵ درصد (۲ نفر) ۳۱ تا ۴۰ سال و ۵/۳ درصد (۱ نفر) ۴۱ تا ۵۰ سال، سن دارند. ۸۴/۲ درصد (۱۶ نفر) مرد و ۱۵/۸ درصد (۳ نفر) زن بودند. تحصیلات ۴ نفر (۲۱/۱ درصد) لیسانس و ۱۵ نفر (۷۸/۹ درصد) فوق‌لیسانس بود. درنتیجه ارسال چک‌لیست و مصاحبه با خبرگان دینی، از میان ۲۴ گویه، برای ۱۹ گویه موارد مشابه در منابع اسلامی یافت شد که درنتیجه این ۱۹ گویه برای تحلیل‌های آماری در چک‌لیست باقی ماندند. در مورد ۵ گویه‌ای که مورد مشابهی در منابع اسلامی برای آن‌ها یافت نشد، از نظر مدیران و اساتید وابسته به نیروی انتظامی استفاده گردید که برحسب نیاز سازمان در مرحله نهایی به چک‌لیست اضافه شدند و جز مواردی مشخص شدند که اسلام در برابر آن‌ها سکوت نموده است. این گویه‌های باقی‌مانده، به معنای مواردی هستند که بسته به تغییرات محیطی ممکن است در برهه‌های زمانی و با تغییر نیاز سازمان، حذف شوند. این گویه‌ها عبارت‌اند

بحث

با توجه به دانش ما، تاکنون مطالعه‌ای که به بررسی شاخص‌های اسلامی نظارت الکترونیکی در ناجا یا سایر سازمان‌ها در کشور پرداخته باشد در دسترس نبود؛ لذا امکان مقایسه یافته‌های مطالعه حاضر با دیگران مقدور نشد. مطالعه کیفی حاضر برای نخستین بار در راستای تعیین میزان تطابق بین گویه‌های چک‌لیست نظارت الکترونیکی مورد استفاده در مراکز درمانی وابسته به نیروی انتظامی با اصول نظارت اسلامی، انجام شد. در این مطالعه، چک‌لیست مورد نظر بر مبنای اصول اسلامی استخراج شده از منابع اسلامی (شامل قرآن، احادیث و روایات) و نظرات خبرگان دینی بررسی شد و سپس توسط گروهی از مدیران و اساتید مراکز درمانی وابسته به نیروی انتظامی، مورد تأیید نهایی قرار گرفت که شرح مختصری از این مقایسه تطبیقی در ادامه آمده است.

• گویه مربوط به "استفاده از نام‌های حقیقی در حساب‌های کاربری"

بر اساس اصول مطرح در منابع اسلامی رعایت صدق و صداقت در ارتباطات یکی از مهم‌ترین موضوعاتی است که بارها در دین بر آن تأکید شده است. استفاده از نام‌های غیرحقیقی که امروزه در شبکه‌های مجازی بسیار رایج شده است نشان از عدم صداقت دارد، بنابراین این مورد نه تنها بلامانع نیست، بلکه در مجموعه‌های مهمی همچون نیروی انتظامی بسیار ضرورت دارد.

• گویه مربوط به "عدم استفاده از محتوا و تصاویر مرتبط با سازمان در شبکه‌های مجازی"

از آنجایی که جاسوسان و دشمنان با استفاده از اطلاعات چه به صورت شکی یا ماهیتی می‌توانند در راستای تخریب به صورت دقیق اقدام کنند می‌بایست به گونه‌ای انجام شود تا هرچه کمتر اطلاعات در اختیارشان قرار گیرد. به همین جهت حفظ اسرار که برگرفته از قرآن و فقه است، یکی از دغدغه‌ها و شرایط مهم نیروی انتظامی محسوب می‌شود. بنابراین مطرح شدن این مورد در چک‌لیست نظارت الکترونیکی بسیار ضرورت دارد.

• گویه مربوط به "عدم استفاده از ساعت‌های هوشمند در محیط کار"

ساعت‌های هوشمند به صورت نامحسوس اطلاعات گفتاری و نوشتاری را ضبط می‌کنند و جزء ابزارهای جاسوسی شمرده می‌شوند که استفاده از آن‌ها با توجه به مباحث فقهی و اسلامی ممنوع دانسته می‌شود. لذا وجود این مورد در چک‌لیست حاضر پذیرفته شده است.

• گویه مربوط به "عدم استفاده از رم‌های خارجی (هارد، فلش) در محیط کاری"

ابزارهایی مانند رم‌های خارجی که نتیجه پیشرفت فناوری‌های نوین است به عنوان ابزارهای جاسوسی در نظر گرفته می‌شود که بارها در اسلام به آن‌ها اشاره شده است. تجسس در امور امنیتی یکی از مهم‌ترین مسائلی است که در نیروی انتظامی به منظور حفظ نظام و کبان آن مجموعه بسیار ضروری و واجب بوده و بدین دلیل وجود این مورد در چک‌لیست حاضر بلامانع است.

• گویه مربوط به "شنود مکالمات جلسات که به صورت مجازی برگزار می‌شود"

بر اساس روایات اسلامی دشمنان در قالب شیاطین یا جاسوسان می‌توانند باعث انتقال اطلاعات مهم و محرمانه به افراد غیر شوند که این امر امنیت اطلاعات را تهدید می‌کنند. بنابراین وجود این

مورد در چک‌لیست نه تنها بلامانع بوده بلکه ضرورت دارد. با توجه به اینکه بخش مهمی از تبادل اطلاعات در مجموعه نیروی انتظامی در قالب جلسات مجازی (بین مدیران در شهرهای مختلف و حتی کشورهای مختلف) صورت می‌گیرد، رعایت این مورد بسیار ضرورت دارد.

• گویه مربوط به "نداشتن صفحات حقیقی شخصی در شبکه‌های اجتماعی"

به دلیل آنکه عضویت در شبکه‌های اجتماعی همراه با وارد کردن بخشی از اطلاعات شخصی و تا حدی محرمانه است، نیروی انتظامی این کار را برای کارکنان خود ممنوع نموده است. اگرچه مبنای مستقیمی در روایات اسلامی برای رد یا پذیرش این مورد وجود ندارد اما اصل جلوگیری از نفوذ اطرافیان و عدم سوءاستفاده آن‌ها در همه حکومت‌های اسلامی که بر مبنای عدالت پایه‌گذاری شده است، دلیلی بر اهمیت حفاظت اطلاعات بوده و به همین دلیل این مورد پذیرفته می‌شود.

• گویه مربوط به "عدم استفاده از موبایل‌های دوربین‌دار در محیط کار"

جاسوسی در اسلام بارها به شکل‌های متعدد مطرح شده است که یکی از مهم‌ترین آن‌ها استفاده مکرر از واژه "تجسس" به معنای کنکاش در اسرار دیگران است. بسیاری از منابع فقهی تجسس را تفتیش و جستجوی اطلاعاتی می‌دانند که مخفی و سری است. گوشی‌های هوشمند یکی از مهم‌ترین ابزارهای جاسوسی هستند که هم به لحاظ سخت‌افزاری و نرم‌افزاری قابلیت ضبط اطلاعات محرمانه را دارند، به همین دلیل استفاده از این گوشی‌ها بنا بر منابع اسلامی به عنوان ابزارهای جاسوسی ممنوع بوده و لذا وجود این مورد در چک‌لیست حاضر ضروری است.

• گویه مربوط به "عدم استفاده از آدرس الکترونیکی سازمانی برای مکاتبات شخصی و غیر کاری"

آدرس الکترونیکی یکی از ابزارهای نوینی است که استفاده از آن در ارتباطات امروزی بسیار رایج است. سازمان‌های مهمی همچون نیروی انتظامی به منظور افزایش امنیت اطلاعات برای کارکنان خود، آدرس‌های الکترونیکی درون سازمانی ایجاد می‌کنند، که کاربرد آن‌ها باید محدود به انتقال اطلاعات مرتبط به همان سازمان باشد. استفاده از این آدرس‌ها برای مصارف غیر کاری و شخصی مغایر با قانون مجازات اسلامی بوده و اکیداً ممنوع است. بنابراین وجود این مورد در چک‌لیست حاضر ضرورت دارد.

• گویه مربوط به "استفاده از تکنولوژی بیومتری برای احراز هویت در مراکز مرتبط"

استفاده از خطوط انگشت به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای هویتی بارها در دین اسلام مورد تأکید قرار گرفته است. از آنجاکه انگشت‌نگاری یکی از اجزاء مهم پلیس است که به تشخیص هویت واقعی افراد کمک می‌کند، می‌تواند به عنوان یکی از ابزارهای مهم جهت ثبت حضور کارکنان استفاده شود. بنابراین این مورد در چک‌لیست حاضر باقی می‌ماند.

• گویه مربوط به "برگزاری جلسات آموزشی در خصوص رعایت موازین اسلامی"

سفارش‌های مکرر قرآن به تعلیم و پرورش شیوه‌ها و تعالیم اسلامی از دیرباز تاکنون جزء جدایی‌ناپذیر در زندگی اجتماعی مسلمانان بوده است که در زمان پیامبر اسلام نیز توجه ویژه‌ای به آن شده است. برگزاری این جلسات در راستای آموزش اصول دینی

و فقهی به کارمندان نیروی انتظامی که شرایط کاری متفاوت با افراد غیرنظامی دارند، بسیار ضروری است. به همین دلیل این مورد در چکلیست حاضر باقی می‌ماند.

• گویه مربوط به "بازرسی ظاهری در بدو ورود به سازمان توسط دوربین‌های مدار بسته"

با توجه به اهمیت حفظ امنیت اطلاعات در نیروی انتظامی و احتمال وارد کردن یا خارج کردن ابزارهای جاسوسی به این مجموعه، بازرسی ظاهری از افراد در حین ورود یا خروج ضرورت داشته و بر اساس منابع فقهی مورد تأیید است.

• گویه مربوط به "استفاده از دوربین در اتاق‌های کاری" صیانت از شخصیت و آبروی مؤمن در جوامع اسلامی یکی از مهم‌ترین اصولی است که در دین اسلام بارها بر آن تأکید شده است و آن را معادل حرمت جان و مال او دانسته است. استفاده از دوربین‌های الکترونیکی در اتاق‌های کاری و ضبط مکالمات و روابط میان کارکنان و افراد برون‌سازمانی یکی از ابزارهایی است که می‌تواند در مواقع لزوم به صیانت آبروی کارکنان مجموعه کمک کند. بنابراین وجود این مورد در این چکلیست بسیار ضرورت دارد.

• گویه مربوط به "استفاده از شماره‌های امین برای مکالمات محرمانه"

در راستای اصول حفاظت اطلاعات امنیتی و حفظ اسرار محرمانه در برخورد با جاسوسان، موارد متعددی در سیره پیامبر (ص) در خصوص روش‌های مقابله با خطرات جاسوسی به چشم می‌خورد. استفاده از شماره‌های امین یکی از روش‌هایی است که در نتیجه پیشرفت فناوری‌های نوین در مجموعه نیروی انتظامی استفاده می‌شود. بنابراین این مورد در چکلیست حاضر ضروری است.

• گویه مربوط به "پرسیدن سؤال در مورد مذهب شخصی متقاضی جذب"

وحدت اسلامی و پرهیز از تفرقه از دستوره‌های اکید قرآن کریم و پیشوایان دینی اسلام است که می‌تواند در نتیجه مشترک بودن باورها و اعتقادات مذهبی در یک محیط کار اسلامی محقق شود. به همین دلیل پرسیدن سؤالات در مورد مذهب و اعتقادات مذهبی فرد متقاضی برای استخدام در مجموعه نیروی انتظامی بسیار ضرورت داشته و این مورد برگرفته از دین مبین اسلام است.

• گویه مربوط به "ارسال پیامک‌های یادآوری کننده مراسم‌های مذهبی"

با توجه به تأکید مشارکت در هیئت‌ها و مراسم مذهبی در اسلام و از آن طرف مشغله فکری و کاری کارکنان و در نهایت وسعت و پراکندگی جامعه اداری گاهی ممکن است کارمندان فراموش کنند که در این نوع مراسم به صورت منظم شرکت نمایند. به همین جهت از طریق پیامک، شرکت در مراسم مذهبی یادآوری می‌شود. این مورد در راستای روایات و احادیث اسلامی بوده و در چکلیست حاضر باقی می‌ماند.

• گویه مربوط به "عدم استفاده از تبلت و لپ‌تاپ شخصی در محیط کار"

عدم استفاده از تبلت و لپ‌تاپ شخصی در محیط کار را می‌توان از دو دیدگاه بررسی نمود، اول آنکه در صورت استفاده از لپ‌تاپ شخصی جهت انجام امور اداری در محیط کار، احتمال بروز خطرات زیادی نسبت به انتقال اطلاعات سازمانی افزایش می‌یابد. دوم آنکه استفاده از لپ‌تاپ شخصی در محیط کاری می‌تواند به علت انجام

امور غیر اداری باشد که این امر مغایر با حلال بودن حق الزحمه‌ای است که فرد در مقابل ساعات کاری دریافت می‌کند که در سازمان به انجام امور کاری سپری نموده است. لذا، این موضوع هم می‌تواند مغایر با اصول اسلامی و هم قوانین سازمان در خصوص حفظ و نگهداری امنیت اطلاعات باشد. بنابراین مورد حاضر در چکلیست باقی می‌ماند.

• گویه مربوط به "استفاده از اینترنت محیط کار برای مصارف شخصی"

استفاده از اموال دولتی که به‌عنوان بیت‌المال بارها در منابع روایی و تاریخی به‌ویژه در زمان حکومت حضرت علی (ع) مطرح شده است، مصداقی بر استفاده از ابزارهایی مانند اینترنت محیط کار برای مصارف غیر کاری بوده که باید ممنوع شود. بنابراین می‌توان چنین نتیجه گرفت که این مورد در مباحث اسلامی جایگاه ویژه‌ای داشته و باید در چکلیست حاضر باقی بماند.

• گویه مربوط به "عدم مکالمه با موبایل در فضاهای کاری مشترک"

رعایت حقوق شهروندان خاستگاه حقوقی در اندیشه اسلامی قرآن کریم دارد که بارها بدان اشاره شده است. مکالمه با تلفن همراه در فضاهای کاری مشترک یکی از عواملی است که می‌تواند اصل احترام به حقوق دیگران را نقض کند. به همین دلیل می‌توان نتیجه گرفت که این مورد برگرفته از دین مبین اسلام است و در چکلیست باقی می‌ماند.

• گویه مربوط به "عدم استفاده از خودکار الکترونیک"

مشابه ساعت‌های هوشمند، خودکارهای الکترونیک به‌صورت نامحسوس اطلاعات گفتاری و نوشتاری را ضبط می‌کنند جزو ابزارهای جاسوسی شمرده می‌شوند که استفاده از آن‌ها با توجه به مباحث فقهی و اسلامی ممنوع دانسته می‌شود. لذا وجود این مورد در چکلیست حاضر پذیرفته شده است.

بنابراین، توضیحاتی که در خصوص اصول اسلامی متناظر با ۱۹ گویه چکلیست نظارت الکترونیکی نیروی انتظامی آمده است، نشان از تابعیت این نوع نظارت مدرن از اصول نظارت اسلامی دارد و به‌طور مستقیم و غیرمستقیم از آموزه‌های اسلامی برگرفته شده‌اند. در خصوص ۵ گویه‌ای که متناظر با آن‌ها؛ اصلی و یا اصولی در منابع اسلامی یافت نشد، می‌توان چنین نتیجه گرفت که این بخش از نظارت الکترونیک تابع شرایط زمانی بوده و مطابق با نیاز سازمانی مطرح می‌شوند که ممکن است در برهه‌های زمانی دیگر، مورد استفاده قرار نگیرند.

مطالعه حاضر، اولین کوشش در راستای انطباق اسلامی نظارت الکترونیک در سازمان‌های وابسته به نیروی انتظامی است که با محدودیت‌های متعددی روبه‌رو بود. یکی از مهم‌ترین این محدودیت‌ها، دسترسی به چکلیست نظارت الکترونیکی مورد استفاده در بخش‌های مختلف نیروی انتظامی بود که در نهایت این دسترسی محدود به مراکز درمانی وابسته شد. پیشنهاد می‌شود تا مطالعات آتی با استفاده از نتایج به‌دست‌آمده، چکلیست حاضر را در سایر سازمان‌ها نیز استفاده نموده و میزان تطابق ارتباط گویه‌های نظارت الکترونیکی را با آموزه‌های اسلامی در این مراکز مورد بررسی قرار دهند. علاوه بر این پیشنهاد می‌شود در خصوص سؤالاتی که اسلام در برابر آن‌ها سکوت کرده است، خبرگان و مدیران مرتبط در نیروی انتظامی به بررسی این موارد بپردازند.

References

1. Velayati A, Rahbar A. A Preparation for Constructing Technology on Islamic Theology. *Comparative Theology*. 2015 Feb 20;5(12):51-68.
2. Parvin K, delbar H. Evaluation and Reform of Administrative Process in the Mirror of the General Inspector of Iran. *Public Law Research*, 2015; 15(42): 111-140.
3. Moradi M, Mehrani K, Boromand M. The Study of the Effective Factors in Police Information Technology Adaption. *Police Organizational Development*, 2011; 7(28): 77-93.
4. Alberts DS, Pope DS. Excerpts from the Information Age: National Security Requirements in the Information Age. 2006. Translated by Ali Abadi Ali and Nakhjavani Reza. Tehran: Research Institute for Strategic Studies.
5. Foroughi, F., Irani, A. Comparative study and implementation of electronic monitoring in Iran and America criminal law. *Comparative Law Review*, 2016; 7(2): 601-626.
6. Hosseini M, Fooladi Targhi M. The Obstacles and Constraints in Implementing Electronic Monitoring. *Police Management Studies Quarterly*, 2010; 5(4): 677-706.
7. Amiri, A. Studying the Opportunities and Threats of New Information Technologies: A Step Towards Developing a Najja Strategy. *Police Management Studies Quarterly*, 2009; 4(4): 601-618.
8. Jassbi A. Organizational Control in Islam. *JMDP*. 1992; 6 (3) :38-59.

این صفحه آگاهانه سفید گذاشته شده است